

Handlingsplan för trygghet och studiero i grundskolan och gymnasieskolan

Diarienummer: BOU 2023-135 och BIN 2023-122

Datum: Maj 2024

Handläggare: Ulrika Hultberg

Organisation: Utbildningsförvaltningen

Uppföljning: Handlingsplanen uppdateras årligen i samband med läsårsstart, utifrån förändringar i lagar och förordningar.

Innehåll

Inledning	4
Syfte	4
Definition av begrepp	4
Förebyggande arbete	5
Delaktighet, ansvar och respekt	5
Nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling	5
Ordningsregler	6
Närvaro	6
Mobiltelefoner och annan teknisk utrustning	6
Förbud mot droger	6
Brottsliga handlingar	6
Ansvar på olika nivåer: huvudman, rektor, lärare, elev, vårdnadshavare	7
Allmänna befogenheter för personalen	8
Disciplinära åtgärder	8

Inledning

Trygghet och studiero berör många delar av skolans uppdrag och det finns inte en åtgärd som ensam löser de utmaningar som finns. I den nationella planen för trygghet och studiero anges åtgärder som är framgångsfaktorer för ett långsiktigt och systematiskt arbete för ökad trygghet i utbildningen och studiero i undervisningen. En av de viktigaste förutsättningarna för att elever ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö som bygger på delaktighet och respekt. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för mänskliga rättigheter och de grundläggande demokratiska värderingar som samhället vilar på. Ett tillåtande klimat, tillitsfulla relationer och att ingen utsätts för kränkande behandling, är förutsättningar för en god lärmiljö.

Linköpings skolor ska vara trygga och elever ska ha en skolmiljö som präglas av lugn och studiero där eleverna ges möjlighet att nå sin fulla potential. Genom en skola som präglas av studiero når fler elever kunskapsmålen.

Syfte

Barn- och ungdomsnämnden och Bildningsnämnden vill betona betydelsen av att rektor, lärare och övrig personal använder sig av de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande beteende.

Syftet med handlingsplanen är att beskriva hur Linköpings kommunala skolor arbetar för att främja trygghet och studiero och vara ett stöd för skolor, elever och vårdnadshavare att tillsammans skapa en lugn och trygg studiemiljö.

Handlingsplanen gäller för förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola.

Definition av begrepp

Med studiero menas att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Med trygghet menas att trygghet råder när det inte finns något som upplevs som hotande eller oroande. Studiero är kopplat till undervisningen medan trygghet är förknippad med hela utbildningen.

Med diskriminering menas att en elev missgynnas av personalen eller huvudmannen på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Kränkande behandling definieras som en handling som kränker elevens värdighet, även via till exempel internet och telefon. Det kan ta sig uttryck som nedsättande tilltal, ryktesspridning eller fysiskt våld.

Trakasserier definieras som kränkande behandling som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Förebyggande arbete

Alla skolor arbetar förebyggande för att främja trygghet och studiero genom ett aktivt värdegrundsarbete som belyser normer, värderingar, attityder och beteenden.

Undervisningen ska bedrivas så att eleverna ges en strukturerad och varierad undervisning där kunskaper och värden är integrerade och där det finns goda relationer mellan lärare och elever och mellan elever. Vid varje skolenhet ska det finnas ordningsregler som ska vara kända och efterlevas. Elevhälsan har, tillsammans med all personal på skolan, en central roll i det förebyggande arbetet genom att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Skolans elevhälsoteam är viktigt i det förebyggande arbetet för att skapa trygghet och studiero, genom att exempelvis delta i värdegrundsarbetet och arbetet mot kränkande behandling. Ytterligare en framgångsfaktor i det förebyggande arbetet är samarbete med vårdnadshavare, för att skapa samsyn kring trygghet och studiero. Det förebyggande arbetet för att skapa trygghet och studiero är en viktig del i skolans systematiska arbetsmiljö- och kvalitetsarbete.

Samverkan med andra aktörer är en viktig del i det förebyggande arbetet för att skapa trygghet och studiero. I Linköpings kommun sker samverkan främst mellan skolan, socialtjänsten, kultur- och fritidsförvaltningen samt polisen.

Delaktighet, ansvar och respekt

Linköpings skolor ska präglas av en trygg och stimulerande lärmiljö som skapas genom delaktighet, ansvar och respekt. Tillitsfulla relationer är en förutsättning för en trygg lärmiljö och personal och elever har ett gemensamt ansvar för en god arbetsmiljö. Skolan har en aktiv dialog med elever och vårdnadshavare om värdegrundsarbete, förväntningar och ansvar i syfte att eleverna ska nå goda studieresultat. Varje elev har ansvar för sina studier och ansvaret ökar i takt med elevens ålder.

Nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling

I Linköpings skolor ska det råda nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling. Om det ändå inträffar ska skolans personal agera skyndsamt genom att utreda och hantera anmälan enligt gällande bestämmelser och rutiner. Den elev som upplever sig utsatt för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska ges stöd.

Ordningsregler

Alla skolor ska ha ordningsregler som är framtagna i samverkan med eleverna. Med stöd i förankrade ordningsregler har skolan en gemensam hållning kring att agera när värdegrunden bryts. Reglerna ska följas upp och vid behov revideras. Det är viktigt att ordningsreglerna efterlevs. Det är rektor som årligen fastställer och beslutar om vilka ordningsregler som gäller.

Närvaro

För att nå goda studieresultat är det väsentligt att ha en hög närvaro i skolan. Om en elev är frånvarande utan att detta har anmälts enligt gällande rutiner och frånvarorsaken är godkänd är frånvaron ogiltig. Alla skolor ska ha en upprättad frånvarorutin. Elevers frånvaro följs upp på individnivå. När en elev har upprepad eller längre frånvaro ska rektor skyndsamt fatta beslut om utredning av orsakerna. Utbildningsförvaltningen tillhandahåller stödmaterial för närvarofrämjande arbete till nämndernas verksamheter.

Mobiltelefoner och annan teknisk utrustning

Mobiltelefoner ska inte användas under lektionstid om inte läraren väljer att i sin undervisning låta eleverna använda dem som lärverktyg. Varje skola ska ha skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan teknisk utrustning i förebyggande syfte, vilka rektor fattar beslut om. Rektor får i grundskolan även besluta om att mobiltelefoner ska samlas in vid varje skoldags början. Rektor eller en lärare får även omhänderta mobiltelefoner för att förebygga störningar i undervisningen. Rektor eller lärare får omhänderta sådan utrustning även för att förebygga att kränkande fotografering eller filmning sker exempelvis i samband med undervisning i idrott och hälsa.

Förbud mot droger

I Linköpings skolor råder det drogförbud avseende alla typer av alkohol, narkotika, dopning och tobak. Det gäller såväl i skolans lokaler som i skolans utemiljö. Linköpings kommun har en kommunövergripande rutin för åtgärder vid misstanke eller upptäckt av alkohol, narkotika, dopning eller tobak under skoltid.

Brottsliga handlingar

De lagar och regler som gäller för samhället i övrigt gäller också i skolväsendet. Det är rektor som från fall till fall avgör om en polisanmälan ska göras vid misstankar om brott. Utöver detta ska all personal i skolan som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa anmäla det till socialtjänsten.

Ansvar på olika nivåer: huvudman, rektor, lärare, elev, vårdnadshavare

Huvudmannen ansvarar för:

- Att det bedrivs ett förebyggande arbete på skolenheterna. Det sker genom att följa upp rektorernas ansvar för elevernas trygghet och studiero, vilket ska ske inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.
- Att det finns rutiner för hur arbetet mot kränkande behandling och diskriminering ska bedrivas (exempelvis anmälan, utredning, åtgärder och dokumentation).
- Att systematiskt följa upp anmälningar, analysera dem och låta analysen ligga till grund för beslut om utveckling och åtgärdande av brister.
- Att handlingsplan för trygghet och studiero upprättas och regelbundet följs upp och uppdateras.

Rektorn ansvarar för:

- Att personalen använder de befogenheter som finns angivna i skollagen.
- Att arbeta förebyggande för trygghet och studiero och att detta utgör en del av skolans systematiska kvalitetsarbete.
- Att möjliggöra samarbete mellan lärare och elevhälsans personal i syfte att eleverna ges anpassningar så att deras individuella förutsättningar och behov tillgodoses.
- Att det upprättas en plan mot diskriminering och kränkande behandling samt att den årligen följs upp, utvärderas och revideras.
- Att elever och företrädare för vårdnadshavare medverkar i upprättandet av planen mot diskriminering och kränkande behandling.
- Att anmäla all kränkande behandling till huvudmannen.
- Att det finns tydliga ordningsregler som är framtagna i samarbete med eleverna och är kända hos elever, personal och vårdnadshavare. Ordningsreglerna ska regelbundet följas upp, analyseras och revideras.
- Att skolans personal känner mandat att se till att ordningsreglerna efterlevs.
- Att det finns skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan teknisk utrustning.
- Att det finns rutiner för anmälda och oanmälda besök på skolan.

Läraren ansvarar för:

- Att kontinuerligt och på olika sätt arbeta med eleverna kring normer och värden för att skapa ett klimat där eleverna lär sig respektera varandra.
- Att tydligt ingripa och följa upp när någon bryter mot den gemensamma värdegrunden och/eller ordningsreglerna.
- Att säkerställa att elever känner sig trygga och att det är studiero i skolan.

- Att bedriva en undervisning som är varierad, strukturerad och tydlig.
- Att skapa tillitsfulla relationer mellan lärare och elev.

Eleven ansvarar för:

- Att följa och respektera skolans ordningsregler och grundläggande värderingar.
- Att aktivt motverka alla former av våld, kränkande behandling och förstörelse.

Vårdnadshavaren ansvarar för:

- Att beakta skolplikten i grundskolan och se till att eleven kommer till skolan.
- Att tydligt kommunicera med sitt barn om alla elevers rätt till trygghet och studiero samt att behandla andra elever med respekt.
- Att aktivt delta tillsammans med skolan i arbetet för en god studiemiljö.

Allmänna befogenheter för personalen

I skollagen (2010:800) 5 kap. 6-23 §§ regleras vilka allmänna befogenheter som personalen har att tillgå. Personalen får använda sig av omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande beteende. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd får bara vidtas om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Skollagens bestämmelser om disciplinära åtgärder bygger på ett system med stegrande reaktioner från skolans sida. De lindrigaste åtgärderna är tänkta att användas i mindre allvarliga fall och de strängare vid allvarliga, upprepade ordningsstörande beteende eller farliga situationer. Om vidtagna åtgärder inte har önskad effekt tas nästa steg i åtgärdstrappan. Utbildningsförvaltningen har utarbetat rutiner för hur disciplinära åtgärder ska användas i grundskolan och gymnasieskolan i Linköpings kommun.

Disciplinära åtgärder

Utvisning

Lärare får visa ut eleven från klassrummet om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt. Utvisning får endast ske om eleven inte ändrar sitt uppförande på uppmaning från läraren eller handledaren och får som längst omfatta resten av lektionen

Kvarsittning

Läraren eller rektorn får besluta om kvarsittning. Eleven ska i dessa fall stanna kvar i skolan under uppsikt högst en timme efter att skoldagens undervisning har avslutats (kvarsittning) eller infinna sig i skolan högst en timme innan undervisningen börjar (försittning).

Utredning och skriftlig varning

Om en elev vid upprepade tillfällen stör ordningen eller uppträder olämpligt eller om eleven gör sig skyldig till en allvarlig förseelse, ska rektor se till att saken utreds och utifrån detta vidta åtgärder. Efter en sådan utredning får rektor besluta att eleven ska tilldelas en skriftlig varning. En sådan varning ska innehålla information om vilka åtgärder som kan komma att vidtas om eleven inte ändrar sitt beteende.

Tillfällig omplacering

Rektorn får besluta att en elev ska följa undervisningen i en annan undervisningsgrupp än den eleven annars tillhör eller undervisas på en annan plats inom samma skolenhet om åtgärderna som gjorts efter utredning inte varit tillräckliga eller om det annars är nödvändigt med tanke på de andra elevernas trygghet och studiero. Ett beslut om tillfällig omplacering får innebära att eleven ges enskild undervisning eller undervisning i särskild undervisningsgrupp.

Tillfällig placering utanför den egna skolenheten

Om den tillfälliga omplaceringen inom skolenheten inte har fått den effekt som avsågs får rektorn besluta att en elev tillfälligt ska flytta till en annan skolenhet eller på en annan plats inom huvudmannens organisation. Ett sådant beslut får innebära att eleven ges enskild undervisning eller undervisning i en särskild undervisningsgrupp.

Avstängning

För grundskolan gäller att rektorn får besluta att stänga av en elev helt eller delvis om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero. En elev får också stängas av om utvisning, kvarsittning eller skriftlig varning inte fungerar eller om det finns särskilda skäl med anledning av elevens beteende.

För gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola gäller att huvudmannen eller rektorn får besluta att stänga av en elev helt eller delvis om

1. eleven agerar på ett sådant sätt att andra elevers eller personals säkerhet bedöms vara hotad,
2. eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper,
3. eleven stör eller hindrar utbildningens bedrivande,
4. eleven utsätter någon annan elev eller av utbildningen berörd person för kränkande behandling,
5. eleven kan antas ha begått en brottslig handling inom skolans område, eller
6. elevens uppförande på annat sätt inverkar negativt på övriga elevers trygghet och studiero.

En förutsättning för avstängning enligt punkt 3, 4 eller 6 är att syftet med andra åtgärder inte har uppnåtts.

Omhändertagande av föremål

Personal får omhänderta föremål från elever om föremålet används på ett sätt som är störande för utbildningen, kränkande för elever eller personal eller som kan utgöra en fara för säkerheten.

Utöver dessa disciplinära åtgärder gäller även för gymnasieskola och anpassad gymnasieskola:

Avstängning från viss utbildning med praktiska inslag

Huvudmannen eller rektorn får besluta att helt eller delvis stänga av elev från en viss utbildning i gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola om det i utbildningen ingår praktik eller delar av utbildningen är arbetsplatsförlagd och det är uppenbart olämpligt att eleven deltar i den praktiska tjänstgöringen.